

TYT SOSYAL BİLİMLER

DENEME 1

Soru Kitapçığı

Ad Soyad: _____	Okul / Sınıf: _____
Başlama Saati: _____	Bitiş Saati: _____
Kitapçık Türü: A	Kullanılan Süre: _____ dakika

20 SORU • ÖNERİLEN SÜRE 25 DAKİKA • ORTA DÜZEY

Bölüm	Soru Sayısı
Tarih	5
Coğrafya	5
Felsefe	5
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	5

Bu çalışma özgün bir eğitim denemesidir; resmî ÖSYM yayını değildir.

SINAV YÖNERGESİ

- Bu kitapçıkta Tarih, Coğrafya, Felsefe ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alanlarından toplam 20 soru vardır.
- Her sorunun yalnız bir doğru cevabı bulunmaktadır. Cevabınızı A, B, C, D veya E seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtiniz.
- Önerilen süre 25 dakikadır. Bu süre, yalnızca bu deneme için çalışma önerisidir; resmî sınavda testlere ayrı süre verilmez.
- Soruları gerçek sınav düzeninde, yardım almadan ve çözümlere bakmadan tamamlayınız.
- Denemeyi bitirdikten sonra yanlış ve boş sorularınızı konu başlıklarına göre inceleyiniz.

CEVAP FORMU

Ad Soyad: _____ Tarih: ____ / ____ / ____

01	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	11	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
02	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	12	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
03	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	13	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
04	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	14	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
05	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	15	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
06	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	16	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
07	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	17	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
08	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	18	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
09	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	19	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E
10	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E	20	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D	☐ E

Doğru	Yanlış	Boş	Net

Net hesabı: Doğru - (Yanlış / 4)

TARİH

Sorular 1-5

1. Bir araştırmacı, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında bir kasabada yaşanan göçleri inceliyor. Aynı olayla ilgili dönemin nüfus defterine, bir göçmenin yıllar sonra kaleme aldığı hatıratı ve günümüzde yazılmış bir akademik makaleye ulaşıyor. Araştırmacının güvenilir bir sonuca ulaşmak için aşağıdakilerden hangisini yapması en uygundur?

- A) En yeni tarihli çalışmayı tek kaynak kabul etmek
- B) Hatıratı öznel olduğu gerekçesiyle bütünüyle reddetmek
- C) Kaynakların oluştuğu koşulları ve amaçlarını değerlendirip bilgileri karşılaştırmak
- D) Nüfus defterindeki her bilgiyi yoruma kapalı kabul etmek
- E) Kaynaklarda çelişki varsa konuyu araştırmaktan vazgeçmek

2. İlk Türk devletlerinde hükümdarın yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı. Bununla birlikte kağan dâhil herkes töreye uymak zorundaydı ve devlet işleri kurultayda görüşülürdü. Bu bilgilerden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Egemenlik anlayışı ilahi kaynaklı olmakla birlikte yönetim kurallarıyla sınırlandırılmıştır.
- B) Yöneticiler doğrudan halk oylamasıyla belirlenmiştir.
- C) Töre yalnızca dinî törenleri düzenlemiştir.
- D) Kurultay, kağandan tamamen bağımsız bir yasama organıdır.
- E) Kağan hiçbir kurala bağlı olmadan yönetmiştir.

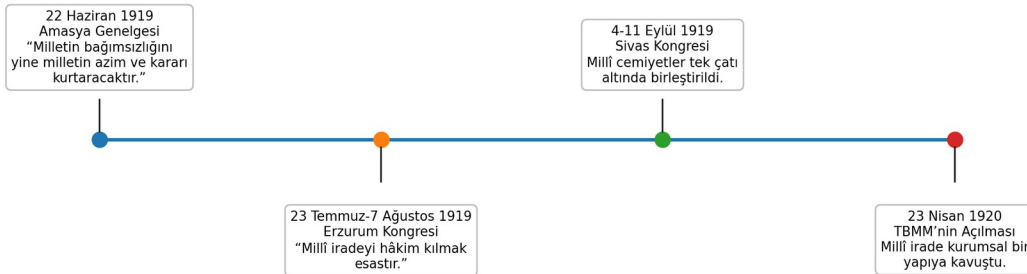
3. Büyük Selçuklu Devleti'nde bazı devlet görevlilerine belirli bölgelerin vergi gelirleri bırakılmış; karşılığında asker yetiştirmeleri, bölgenin güvenliğini sağlamaları ve toprağın işlenmesini gözetmeleri istenmiştir. Bu uygulama aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pençik sistemi
- B) Devşirme sistemi
- C) Tımar sistemi
- D) Lonca teşkilatı
- E) İkta sistemi

4. Osmanlı Devleti, Rumeli'ye yerleştirdiği Türk ailelerine toprak vermiş ve bir süre vergi kolaylığı sağlamıştır. Ayrıca yerli halkın din ve geleneklerine müdahale etmemeye özen göstermiştir. Bu uygulamaların ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deniz ticaretini geliştirmek
- B) Bölgede kalıcı egemenlik ve toplumsal düzen oluşturmak
- C) Merkezî otoriteyi zayıflatmak
- D) Göçebe yaşam biçimini yaygınlaştırmak
- E) Avrupa devletleriyle askerî ittifak kurmak

5. Aşağıdaki kronolojik gelişmeler birlikte değerlendirildiğinde hangi sonuca ulaşılır?

Şekil, bu deneme için özgün olarak hazırlanmıştır.

- A) Bölgesel direnişler saltanat yönetimini güçlendirmiştir.
- B) Millî Mücadele yalnızca askerî kararlarla yürütülmüştür.
- C) Cemiyetlerin birleştirilmesi millî egemenlik düşüncesini sona erdirmiştir.
- D) Millî irade düşüncesi ilkeden örgütlenmeye ve kurumsallaşmaya doğru ilerlemiştir.
- E) TBMM açılmadan önce bütün işgaller sona ermiştir.

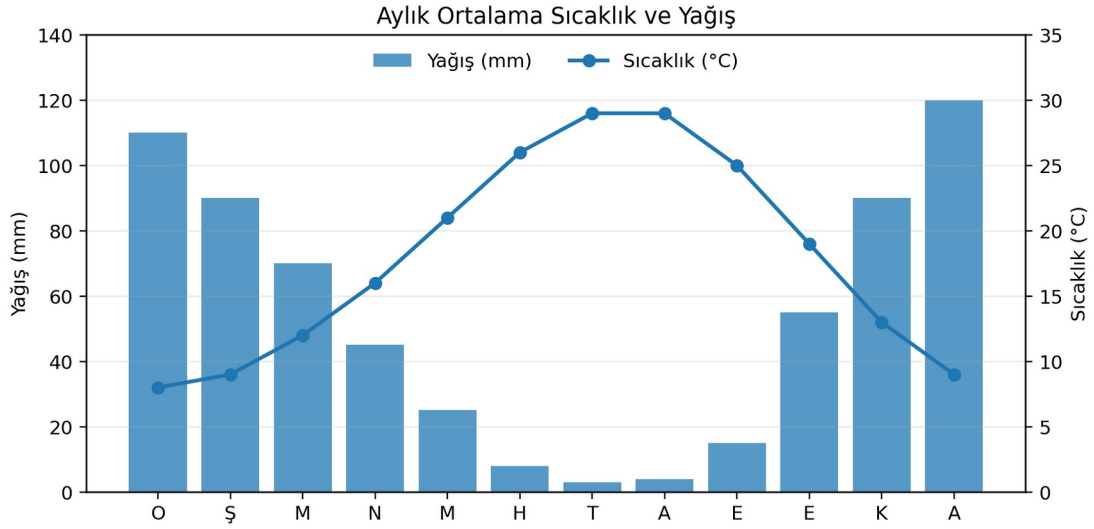
COĞRAFYA

Sorular 6-10

6. K ve L merkezleri aynı enlem üzerinde olup K merkezi 30° Doğu, L merkezi 45° Doğu boylamındadır. K merkezinde yerel saat 10.20 iken L merkezinin yerel saati ve aynı tarihte iki merkezdeki gündüz süreleri için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) L'de saat 09.20'dir; L'de gündüz süresi daha uzundur.
B) L'de saat 11.20'dir; gündüz süreleri eşittir.
C) L'de saat 10.50'dir; Güneş K'de daha erken doğar.
D) L'de saat 11.20'dir; L'de gündüz süresi her zaman daha uzundur.
E) L'de saat 09.20'dir; gündüz süreleri eşittir.

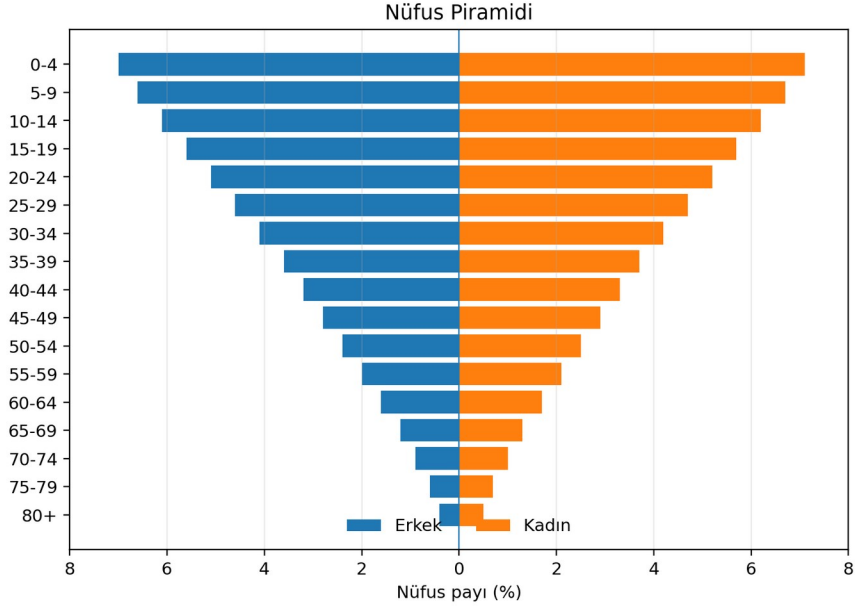
7. Aşağıdaki sıcaklık ve yağış grafiği verilen merkez için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

Şekil, bu deneme için özgün olarak hazırlanmıştır.

- A) Yıl boyunca düzenli yağış alır ve doğal bitki örtüsü gür ormandır.
B) En yağışlı mevsimi yazdır ve büyükbaş hayvancılık temel faaliyettir.
C) Yıllık sıcaklık farkı çok azdır ve tundra bitkileri yaygındır.
D) Yaz kuraklığı belirgindir; zeytin ve turuncgil tarımında sulama ihtiyacı artabilir.
E) Kışlar çok soğuk ve sürekli kar yağışlıdır.

8. Aşağıdaki nüfus piramidine sahip bir ülkede aşağıdakilerden hangisinin görülmesi daha olasıdır?

Şekil, bu deneme için özgün olarak hazırlanmıştır.

- A) Çocuk bağımlı nüfus oranının ve temel eğitim ihtiyacının yüksek olması
B) Yaşlı nüfus oranının çok yüksek olması
C) Doğum oranlarının uzun süredir çok düşük olması
D) İş gücü açığının yalnızca yaşlılıktan kaynaklanması
E) Nüfusun doğal yoldan hızla azalması

9. Ölçeği 1:500.000 olan bir haritada iki merkez arasındaki yol 7,2 cm olarak ölçülmüştür. Buna göre yolun gerçek uzunluğu kaç kilometredir?

- A) 3,6
B) 18
C) 72
D) 360
E) 36

10. Eğimli yamaçlara, fazla yağışa, ayrılmış killi malzemeye ve yol açmak amacıyla yamaçların kesilmesine sahip bir bölgede heyelan riski yüksektir. Bu riski azaltmak için aşağıdaki uygulamalardan hangisi birlikte yapılmalıdır?

- A) Yamaç eteğini daha fazla oymak ve yapı yoğunluğunu artırmak
B) Bitki örtüsünü kaldırmak ve yüzey sularını yamaçta biriktirmek
C) Drenaj kurmak, riskli yamaçları yapılaşmaya kapatmak ve bitki örtüsünü korumak
D) Bütün yağmur sularını tek noktadan yamaca vermek
E) Yamacın üst kesimine ağır yapılar yerleştirmek

FELSEFE

Sorular 11-15

11. Bir öğrenci, karşılaştığı bir iddiayı “Bunu kim söyledi?” sorusuyla kabul etmek yerine “Dayanağı nedir, kullanılan kavramlar açık mıdır, sonuç kendi içinde çelişiyor mu?” sorularıyla değerlendiriyor. Öğrencinin bu tutumu felsefi düşüncenin hangi özelliğini örnekler?

- A) Birikimli olma
B) Evrensel olma
C) Meraka dayanma
D) Eleştirel olma
E) Öznel olma

12. “Bütün memeliler omurgalıdır. Yunus bir memelidir. O hâlde yunus omurgalıdır.” akıl yürütmesiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A)** Benzetim yoluyla kurulduğu için sonucu yalnızca olasıdır.
C) Tümel bir öncülden zorunlu sonuç çıkardığı için tümdengelimdir.
E) Sonuç öncülleri aynen tekrar ettiği için kısır döngüdür.

- B)** Tek tek örneklerden genel bir sonuca ulaştığı için tümevarımdır.
D) Sonuç gözlemle elde edilmediği için geçersizdir.

13. “Zihin başlangıçta boş bir levha gibidir. Düşüncelerimizin malzemesi duyumdan ve bu duyumlar üzerine yaptığımız iç gözlemden doğar.” görüşü aşağıdaki bilgi anlayışlarından hangisine aittir?

- A)** Septisizm
C) Rasyonalizm
E) Dogmatizm

- B)** Empirizm
D) Entüisyonizm

14. Bir hekim, hastasının özel bilgilerini açıklamanın kısa vadede bazı kişilere yarar sağlayacağını düşünse de “İnsanların mahremiyetine saygı göstermek herkes için geçerli bir görevdir.” diyerek bu bilgileri paylaşmıyor. Hekimin tutumu aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine daha uygundur?

- A)** Ödev ahlakı
C) Hedonizm
E) Nihilizm

- B)** Egoizm
D) Faydacılık

15. Bir bilim insanı, “Kuramım yalnızca onu destekleyen örnekleri açıklamakla yetinmemeli; hangi gözlem gerçekleşirse yanlış sayılacağını da açıkça belirtmelidir.” diyor. Bu görüş aşağıdaki bilim anlayışlarından hangisiyle örtüşür?

- A)** Fenomenoloji
C) İdealizm
E) Yanlışlamacılık

- B)** Determinizm
D) Faydacılık

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

Sorular 16-20

16. İnsanların farklı dönem ve toplumlarda yüce bir varlığa yönelmesi, hayatın anlamını sorgulaması ve Kur'an'ın insanı evren üzerinde düşünmeye çağırması birlikte değerlendirildiğinde aşağıdaki kavram çiftlerinden hangisi öne çıkar?

- A)** Şirk - gelenek
C) Nübüvvet - ibadet
E) Fitrat - selim akıl

- B)** Nakil - taklit
D) Kader - niyet

17. “De ki: O Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir.” anlamındaki ayetlerde İslam inancının hangi temel ilkesi vurgulanmaktadır?

- A)** Nübüvvet
C) Ahiret
E) İbadet

- B)** Tevhit
D) Kader

18. Bir kişi yaptığı yardımı kimsenin bilmesini istememekte, karşılık ve övgü beklemeden yalnızca Allah'ın rızasını gözetmektedir. Bu davranış aşağıdaki kavramlardan hangisiyle en doğrudan ilişkilidir?

- A)** Tevekkül
C) Sabır
E) Tefekkür

- B)** Şükür
D) İhlas

19. Kur'an'da namaz kılmak ve zekât vermek emredilmiş; Hz. Muhammed ise bu ibadetlerin nasıl uygulanacağını sözleri ve davranışlarıyla göstermiştir. Bu açıklamada Hz. Muhammed'in örnek uygulamalarını ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kıyas	B) İcma
C) Sünnet	D) Kelam
E) Fıkıh	

20. İslam düşüncesindeki yorum alanlarıyla ilgili olarak;
I. İnanç esasları ve imanla ilgili meseleleri ele alır.
II. İbadetler ve günlük hayatla ilgili uygulamalı hükümleri inceler.
III. Manevi eğitim, nefis terbiyesi ve ahlaki olgunlaşmayı öne çıkarır.
Bu açıklamaların doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) I: İtikadi - II: Fıkhi - III: Tasavvufi	B) I: Fıkhi - II: İtikadi - III: Tasavvufi
C) I: Tasavvufi - II: Fıkhi - III: İtikadi	D) I: İtikadi - II: Tasavvufi - III: Fıkhi
E) I: Fıkhi - II: Tasavvufi - III: İtikadi	

TYT SOSYAL BİLİMLER

DENEME 1

Cevap Anahtarı ve Ayrıntılı Çözümler

Ad Soyad: _____	Okul / Sınıf: _____
Başlama Saati: _____	Bitiş Saati: _____
Kitapçık Türü: A	Kullanılan Süre: _____ dakika

20 SORU • ÖNERİLEN SÜRE 25 DAKİKA • ORTA DÜZEY

Bölüm	Soru Sayısı
Tarih	5
Coğrafya	5
Felsefe	5
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	5

Bu çalışma özgün bir eğitim denemesidir; resmî ÖSYM yayını değildir.

CEVAP ANAHTARI

Tarih	Cevap	Coğrafya	Cevap	Felsefe	Cevap	Din Kültürü	Cevap
1	C	6	B	11	D	16	E
2	A	7	D	12	C	17	B
3	E	8	A	13	B	18	D
4	B	9	E	14	A	19	C
5	D	10	C	15	E	20	A

Net = Doğru - (Yanlış / 4)

Çözümleri denemeyi tamamladıktan sonra inceleyiniz.

TARİH

Sorular 1-5

1. Soru Tarih • Tarih Bilimi ve Kaynakların Değerlendirilmesi • Doğru Cevap: C

Bir araştırmacı, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında bir kasabada yaşanan göçleri inceliyor. Aynı olayla ilgili dönemin nüfus defterine, bir göçmenin yıllar sonra kaleme aldığı hatırat ve günümüzde yazılmış bir akademik makaleye ulaşıyor. Araştırmacının güvenilir bir sonuca ulaşmak için aşağıdakilerden hangisini yapması en uygundur?

Ayrıntılı çözüm

1. Tarih araştırmalarında farklı türde kaynaklar değişik yönlerden bilgi verir. Nüfus defteri resmî kayıt, hatırat kişisel tanıklık, akademik makale ise daha sonra yapılmış bir yorumdur.
2. Her kaynak; yazıldığı dönem, yazarın amacı, bilgiye erişim imkânı ve olası sınırlılıkları dikkate alınarak eleştirilmelidir.
3. Kaynakları karşılaştırmak, ortak ve çelişkili noktaları belirlemek daha güvenilir bir sonuca götürür. Bu nedenle doğru cevap C'dir.

Seçenek kontrolü: A) Kaynağın yeni olması tek başına güvenilirlik ölçütü değildir. B) Özel kaynaklar reddedilmez; bağlamı değerlendirilerek kullanılır. D) Resmî belgeler de hata, eksiklik veya dönemin bakış açısını taşıyabilir. E) Çelişki, araştırmayı bırakma değil kaynakları yeniden sorgulama nedenidir.

2. Soru Tarih • İlk Türk Devletlerinde Yönetim • Doğru Cevap: A

İlk Türk devletlerinde hükümdarın yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı. Bununla birlikte kağan dâhil herkes töreye uymak zorundaydı ve devlet işleri kurultayda görüşülürdü. Bu bilgilerden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

Ayrıntılı çözüm

1. Kut anlayışı, hükümdarın yönetme yetkisinin ilahi bir kaynağa dayandığını gösterir.
2. Kağanın da töreye uyması, yönetme yetkisinin sınırsız olmadığını ve hukuk düzeninin hükümdarı da bağladığını gösterir.
3. Kurultayın devlet işlerini görüşmesi danışma ve ortak karar geleneğine işaret eder; ancak modern anlamda bağımsız bir parlamento değildir. Doğru cevap A'dır.

Seçenek kontrolü: B) İlk Türk devletlerinde modern anlamda doğrudan halk oylaması yoktur. C) Töre sosyal, siyasi ve hukuki düzeni kapsar. D) Kurultay etkili olsa da kağandan bütünüyle bağımsız değildir. E) Kağan töreye uymak zorundadır.

3. Soru Tarih • Türk-İslam Devletlerinde Toprak ve Ordu • Doğru Cevap: E

Büyük Selçuklu Devleti'nde bazı devlet görevlilerine belirli bölgelerin vergi gelirleri bırakılmış; karşılığında asker yetiştirmeleri, bölgenin güvenliğini sağlamaları ve toprağın işlenmesini gözetmeleri istenmiştir. Bu uygulama aşağıdakilerden hangisidir?

Ayrıntılı çözüm

1. Vergi gelirinin hizmet karşılığında bir görevliye bırakılması, Selçuklulardaki ikta sisteminin temel özelliğidir.
2. İkta sahibi topladığı gelirle asker yetiştirir, bölgenin güvenliğine ve üretimin sürmesine katkı sağlar; böylece merkezî hazinenin yükü azalır.
3. Tımar sistemi benzer amaçlarla Osmanlılarda uygulanmıştır. Soruda Büyük Selçuklu Devleti belirtildiği için doğru cevap E'dir.

Seçenek kontrolü: A) Pençik, savaş esirlerinden asker yetiştirilmesiyle ilgilidir. B) Devşirme, Osmanlı kapıkulu askerlerinin kaynağıdır. C) Tımar Osmanlı uygulamasıdır; sorudaki Selçuklu karşılığı iktadır. D) Lonca, esnaf ve zanaatkar örgütlenmesidir.

4. Soru Tarih • Osmanlı Devleti'nde İskân ve İstimâlet • Doğru Cevap: B

Osmanlı Devleti, Rumeli'ye yerleştirdiği Türk ailelerine toprak vermiş ve bir süre vergi kolaylığı sağlamıştır. Ayrıca yerli halkın din ve geleneklerine müdahale etmemeye özen göstermiştir. Bu uygulamaların ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

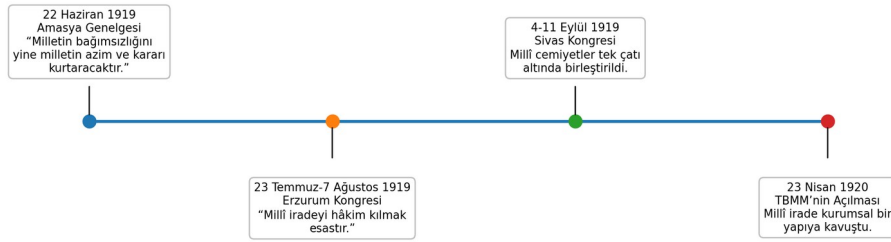
Ayrıntılı çözüm

1. İskân politikası, fethedilen bölgelere nüfus yerleştirerek üretimi, güvenliği ve Osmanlı varlığının sürekliliğini sağlamayı amaçlamıştır.
2. İstimâlet politikası ise yerli halka hoşgörölü davranarak yönetimin kabulünü kolaylaştırmış ve toplumsal huzuru güçlendirmiştir.
3. İki politika birlikte düşünüldüğünde temel amaç Rumeli'de kalıcı egemenlik ve düzen kurmaktır. Doğru cevap B'dir.

Seçenek kontrolü: A) Sorudaki uygulamalar doğrudan deniz ticaretiyle ilgili değildir. C) Tam tersine merkezî otoriteyi ve kalıcılığı güçlendirmiştir. D) Toprağa yerleştirme göçebeliği azaltan bir uygulamadır. E) Yerleşim ve hoşgörölü politikaları askerî ittifak amacı taşımaz.

5. Soru Tarih • Millî Mücadele'de Millî İrade • Doğru Cevap: D

Aşağıdaki kronolojik gelişmeler birlikte değerlendirildiğinde hangi sonuca ulaşılır?

Ayrıntılı çözüm

1. Amasya Genelgesi, bağımsızlığın milletin azim ve kararıyla sağlanacağını ilan ederek millî irade ilkesini ortaya koymuştur.
2. Erzurum ve Sivas kongreleri bu düşünceyi karar ve örgütlenme düzeyine taşımış; millî cemiyetlerin birleşmesi mücadeleyi ülke çapında bütünleştirmiştir.
3. TBMM'nin açılmasıyla millî irade kurumsal bir yapıya kavuşmuştur. Bu nedenle kronoloji, ilkedden örgütlenmeye ve kurumsallaşmaya geçişi gösterir; doğru cevap D'dir.

Seçenek kontrolü: A) Gelişmeler saltanatın değil millî iradenin güçlenmesini gösterir. B) Kongreler ve meclis, siyasi ve örgütsel yönü de ortaya koyar. C) Cemiyetlerin birleşmesi millî egemenlik fikrini güçlendirmiştir. E) TBMM açıldığında işgaller devam etmekteydi.

6. Soru Coğrafya • Koordinat Sistemi ve Yerel Saat • Doğru Cevap: B

K ve L merkezleri aynı enlem üzerinde olup K merkezi 30° Doğu, L merkezi 45° Doğu boylamındadır. K merkezinde yerel saat 10.20 iken L merkezinin yerel saati ve aynı tarihte iki merkezdeki gündüz süreleri için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Ayrıntılı çözüm

1. Boylam farkı $45^\circ - 30^\circ = 15^\circ$ 'dir. Her 1° boylam farkı 4 dakika olduğundan zaman farkı $15 \times 4 = 60$ dakikadır.

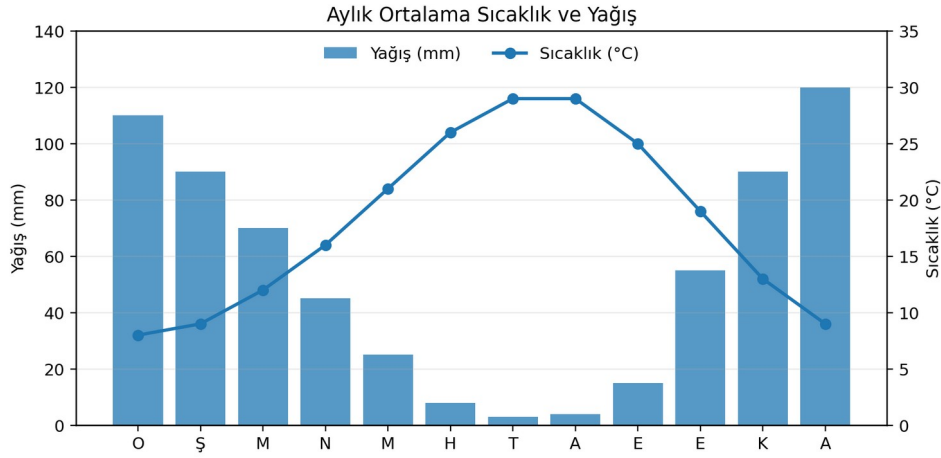
2. L, K'nin doğusunda olduğu için yerel saati ileridir: $10.20 + 60 \text{ dakika} = 11.20$.

3. İki merkez aynı enlemde olduğundan aynı tarihte gündüz süreleri eşittir. Doğru cevap B'dir.

Seçenek kontrolü: A) Doğudaki merkezin saati geri değil ileridir. C) 15° fark 30 değil 60 dakikadır; Güneş doğuda daha erken doğar. D) Aynı enlemde gündüz süreleri aynıdır. E) Saat hesabı ters yapılmıştır.

7. Soru Coğrafya • İklim Grafiği Yorumlama • Doğru Cevap: D

Aşağıdaki sıcaklık ve yağış grafiği verilen merkez için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

Ayrıntılı çözüm

1. Grafikte yağışların kış aylarında arttığı, yaz aylarında ise çok azaldığı görülmektedir. Sıcaklıklar yazın yüksek, kışın ılımandır.

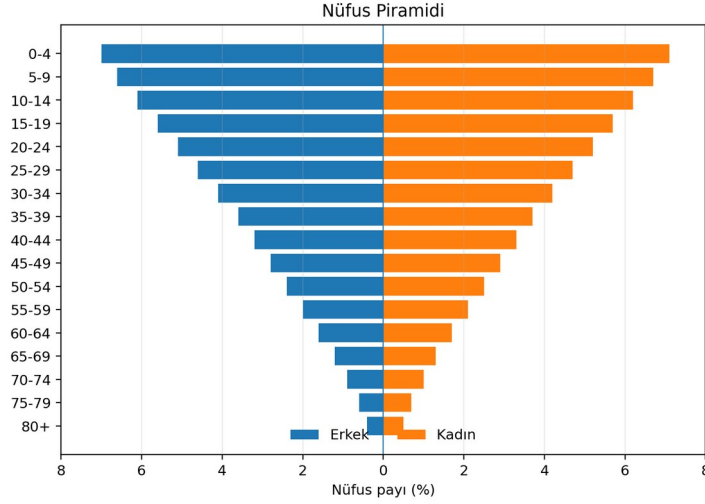
2. Bu düzen Akdeniz ikliminin belirgin özelliğidir: yazlar sıcak-kurak, kışlar ılık-yağışlıdır.

3. Akdeniz ikliminde zeytin ve turuncgil gibi ürünler yetişebilir; yaz kuraklığı nedeniyle sulama ihtiyacı doğabilir. Doğru cevap D'dir.

Seçenek kontrolü: A) Yağış yıl içine düzenli dağılmamıştır. B) Grafikte yaz yağışlı değil kuraktır. C) Tundra çok soğuk iklimlerle ilişkilidir. E) Kış sıcaklıkları çok düşük değildir.

8. Soru Coğrafya • Nüfus Piramitleri • Doğru Cevap: A

Aşağıdaki nüfus piramidine sahip bir ülkede aşağıdakilerden hangisinin görülmesi daha olasıdır?

Ayrıntılı çözüm

1. Piramidin tabanı geniş, üst bölümü dardır. Bu görünüm çocuk ve genç nüfusun fazla, yaşlı nüfusun ise görece az olduğunu gösterir.
2. Geniş taban, yüksek doğum oranlarıyla ilişkilidir. Bu nedenle çocuk bağımlı nüfus oranı ve okul, öğretmen, sağlık hizmeti gibi ihtiyaçlar artar.
3. Yaşlı nüfusun yüksekliği veya doğal nüfus azalması, tabanı dar ve üstü daha geniş piramitlerde beklenir. Doğru cevap A'dır.

Seçenek kontrolü: B) Piramidin üst kısmı dar olduğu için yaşlı nüfus oranı düşüktür. C) Geniş taban doğum oranının düşük değil yüksek olduğunu gösterir. D) Yaşlılığa bağlı iş gücü açığı bu piramidin temel özelliği değildir. E) Yüksek doğum oranı doğal artışın yüksek olabileceğini gösterir.

9. Soru Coğrafya • Haritalarda Ölçek Hesaplama • Doğru Cevap: E

Ölçeği 1:500.000 olan bir haritada iki merkez arasındaki yol 7,2 cm olarak ölçülmüştür. Buna göre yolun gerçek uzunluğu kaç kilometredir?

Ayrıntılı çözüm

1. 1:500.000 ölçeğinde haritadaki 1 cm, gerçekte 500.000 cm'ye karşılık gelir.
2. 500.000 cm = 5 km olduğundan haritadaki her 1 cm gerçekte 5 km'dir.
3. $7,2 \times 5 = 36$ km bulunur. Doğru cevap E'dir.

Seçenek kontrolü: A) Santimetre-kilometre dönüşümünde bir sıfır eksik bırakılmıştır. B) Ölçek değeri yanlış yarıya indirilmiştir. C) Harita uzunluğu gereksiz yere ikiyle çarpılmıştır. D) Birim dönüşümünde on kat hata yapılmıştır.

10. Soru Coğrafya • Heyelan Riski ve Afet Yönetimi • Doğru Cevap: C

Eğimli yamaçlara, fazla yağışa, ayrılmış killi malzemeye ve yol açmak amacıyla yamaçların kesilmesine sahip bir bölgede heyelan riski yüksektir. Bu riski azaltmak için aşağıdaki uygulamalardan hangisi birlikte yapılmalıdır?

Ayrıntılı çözüm

1. Heyelanda suya doygunluk, eğim, yamaç dengesinin bozulması ve ek yükler önemli risk etkenleridir.
2. Drenaj, zemindeki fazla suyu uzaklaştırır; bitki örtüsü kökleriyle zemini tutar; riskli alanları yapılaşmaya kapatmak can ve mal kaybını azaltır.
3. Diğer seçenekler yamacı oyar, suyu ve yükü artırır veya bitki örtüsünü kaldırır; bunlar riski büyütür. Doğru cevap C'dir.

Seçenek kontrolü: A) Yamaç eteğini oymak dengeyi bozar. B) Bitki örtüsünü kaldırmak ve su biriktirmek riski artırır. D) Suyu yamaca yoğunlaştırmak zemini doygunlaştırır. E) Yamacın üstüne ek yük bindirmek kaymayı kolaylaştırabilir.

11. Soru Felsefe • Felsefi Düşüncenin Özellikleri • Doğru Cevap: D

Bir öğrenci, karşılaştığı bir iddiayı “Bunu kim söyledi?” sorusuyla kabul etmek yerine “Dayanağı nedir, kullanılan kavramlar açık mıdır, sonuç kendi içinde çelişiyor mu?” sorularıyla değerlendiriyor. Öğrencinin bu tutumu felsefi düşüncenin hangi özelliğini örnekler?

Ayrıntılı çözüm

1. Eleştirel düşünme, bir görüşü otoritesine bakarak kabul etmek yerine gerekçelerini, kavramlarını ve tutarlılığını sorgulamayı gerektirir.
2. Öğrenci iddianın dayanağını ve çelişki taşıyıp taşımadığını araştırdığı için sorgulayıcı-eleştirel bir tutum sergilemektedir.
3. Merak başlangıç noktası olabilir; ancak örnekte belirleyici olan görüşün gerekçeli biçimde sınanmasıdır. Doğru cevap D'dir.

Seçenek kontrolü: A) Birikimli olma, önceki düşüncelerden yararlanmayı anlatır. B) Evrensellik, sorunların insanlığı ilgilendiren yönüne işaret eder. C) Merak soru sormayı başlatır; örnekte ölçülen özellik eleştiridir. E) Öznel olma filozofun bakış açısını yansıtır; burada gerekçe denetimi vardır.

12. Soru Felsefe • Akıl Yürütme Türleri • Doğru Cevap: C

“Bütün memeliler omurgalıdır. Yunus bir memelidir. O hâlde yunus omurgalıdır.” akıl yürütmesiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

Ayrıntılı çözüm

1. Akıl yürütme, “Bütün memeliler omurgalıdır.” biçimindeki tümel öncülden başlar.
2. “Yunus memelidir.” tikel öncülü bu genel kuralın içine yerleştirilir ve sonuç zorunlu olarak çıkarılır.
3. Genelden özele ilerleyen bu yapı tümdengelimlidir. Öncüller doğruysa sonuç da zorunlu olarak doğrudur; doğru cevap C'dir.

Seçenek kontrolü: A) Benzetim iki tekil durum arasındaki benzerlikten hareket eder. B) Tümevarım tekil örneklerden genel yargıya gider. D) Geçerlilik, sonucun öncüllerden mantıksal olarak çıkmasıyla ilgilidir. E) Sonuç öncülleri aynen tekrar etmemektedir.

13. Soru Felsefe • Bilginin Kaynağı - Empirizm • Doğru Cevap: B

“Zihin başlangıçta boş bir levha gibidir. Düşüncelerimizin malzemesi duyumdan ve bu duyumlar üzerine yaptığımız iç gözleminden doğar.” görüşü aşağıdaki bilgi anlayışlarından hangisine aittir?

Ayrıntılı çözüm

1. Görüş, doğuştan gelen fikirleri reddeder ve bilginin temelini deneyim, duyum ve iç gözleme bağlar.
2. Bilginin kaynağını deneyde gören yaklaşım empirizmdir. John Locke'un “boş levha” benzetmesi bu yaklaşımın bilinen anlatımlarındandır.
3. Rasyonalizm akıllı, entüisyonizm sezgiyi öne çıkarır; septisizm ise kesin bilginin imkânını sorgular. Doğru cevap B'dir.

Seçenek kontrolü: A) Septisizm bilginin kesinliğinden kuşku duyar. C) Rasyonalizm doğru bilginin kaynağı olarak akli vurgular. D) Entüisyonizm sezgiyi temel alır. E) Dogmatizm doğru bilginin mümkün olduğunu sorgulamadan kabul eder.

14. Soru Felsefe • Ahlak Felsefesi - Ödev Ahlakı • Doğru Cevap: A

Bir hekim, hastasının özel bilgilerini açıklamanın kısa vadede bazı kişilere yarar sağlayacağını düşünse de “İnsanların mahremiyetine saygı göstermek herkes için geçerli bir görevdir.” diyerek bu bilgileri paylaşmıyor. Hekimin tutumu aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine daha uygundur?

Ayrıntılı çözüm

1. Hekim kararını eylemin sağlayacağı toplam yarardan değil, herkes için geçerli olduğunu düşündüğü bir görev ve ilkeden hareketle vermektedir.
2. Ödev ahlakında bir davranış, sonuçlarından çok iyi niyetle ve ahlak yasasına uygun biçimde yapıldığı için değerlidir.
3. Faydacılık sonuçtaki yararı, egoizm kişisel çıkarı, hedonizm hazzı öne çıkarır. Bu nedenle doğru cevap A'dır.

Seçenek kontrolü: B) Egoizm bireyin kendi çıkarını temel alır. C) Hedonizm hazzı en yüksek değer sayar. D) Faydacılık eylemin toplam sonuçlarına göre karar verir. E) Nihilizm nesnel değerleri reddetme eğilimindedir.

15. Soru Felsefe • Bilim Felsefesi - Yanlışlanabilirlik • Doğru Cevap: E

Bir bilim insanı, “Kuramım yalnızca onu destekleyen örnekleri açıklamakla yetinmemeli; hangi gözlem gerçekleşirse yanlış sayılacağını da açıkça belirtmelidir.” diyor. Bu görüş aşağıdaki bilim anlayışlarından hangisiyle örtüşür?

Ayrıntılı çözüm

1. Görüşe göre bilimsel bir kuram, yalnızca doğrulayıcı örnekler toplamakla bilimsel olmaz; onu yanlışlayabilecek olası bir sınama da bulunmalıdır.
2. Karl Popper’ın yanlışlamacılık anlayışı, bilimsel önermelerin ilkece sınanabilir ve yanlışlanabilir olmasını temel ölçüt kabul eder.
3. Bu nedenle verilen açıklama yanlışlamacılıkla örtüşür. Doğru cevap E’dir.

Seçenek kontrolü: A) Fenomenoloji yaşantıların özünü betimlemeye yönelir. B) Determinizm olayların nedenlerle belirlendiğini savunur. C) İdealizm varlığın temelini düşünsel/ruhsal olanla açıklar. D) Faydacılık ahlaki eylemlerin sonuçtaki yararını ölçer.

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

Sorular 16-20

16. Soru Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • İnsan, Akıl ve Fıtrat • Doğru Cevap: E

İnsanların farklı dönem ve toplumlarda yüce bir varlığa yönelmesi, hayatın anlamını sorgulaması ve Kur'an'ın insanı evren üzerinde düşünmeye çağırması birlikte değerlendirildiğinde aşağıdaki kavram çiftlerinden hangisi öne çıkar?

Ayrıntılı çözüm

1. Fıtrat, insanın yaratılışında bulunan inanma ve yüce olana yönelme eğilimini ifade eder.
 2. Selim akıl ise insanın önyargı ve yanlış yönlendirmelerden uzak, doğru ve tutarlı biçimde düşünmesini anlatır.
 3. Soruda hem doğuştan gelen inanma eğilimi hem de düşünme çağrısı birlikte verildiği için doğru cevap E'dir.
- Seçenek kontrolü:** A) Şirk, Allah'a ortak koşma anlamındadır; metindeki yönelişi açıklamaz. B) Taklit sorgulamadan benimsemeyi ifade eder; metin düşünmeyi vurgular. C) Nübüvvet ve ibadet önemli kavramlardır ancak sorudaki iki vurguya karşılık gelmez. D) Kader ve niyet metnin temel konusu değildir.

17. Soru Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • İslam İnanç Esasları - Tevhit • Doğru Cevap: B

"De ki: O Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir." anlamındaki ayetlerde İslam inancının hangi temel ilkesi vurgulanmaktadır?

Ayrıntılı çözüm

1. Ayetlerde Allah'ın bir ve tek olduğu, hiçbir varlığa benzemediği ve eşinin-benzerinin bulunmadığı belirtilmektedir.
 2. Allah'ın birliğini ve yalnız O'na kulluk edilmesi gerektiğini ifade eden inanç tevhit olarak adlandırılır.
 3. Nübüvvet peygamberlik, ahiret ölüm sonrası hayat, kader ise ilahi ölçü ve takdirle ilgilidir. Doğru cevap B'dir.
- Seçenek kontrolü:** A) Nübüvvet peygamberlik kurumudur. C) Ahiret ölüm sonrası hayatı ifade eder. D) Kader, Allah'ın ölçü ve takdirini ifade eder. E) İbadet tevhit inancının sonucu olabilir; ayetlerin doğrudan vurgusu tevhittir.

18. Soru Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • İbadetlerde Niyet ve İhlas • Doğru Cevap: D

Bir kişi yaptığı yardımı kimsenin bilmesini istememekte, karşılık ve övgü beklemeden yalnızca Allah'ın rızasını gözetmektedir. Bu davranış aşağıdaki kavramlardan hangisiyle en doğrudan ilişkilidir?

Ayrıntılı çözüm

1. İhlas, ibadet ve iyi davranışları gösterişten, çıkar beklentisinden ve insanların övgüsünü kazanma düşüncesinden arındırmaktır.
 2. Kişinin yardımını yalnızca Allah'ın rızası için yapması, davranışın niyet bakımından samimi olduğunu gösterir.
 3. Tevekkül çabadan sonra Allah'a güvenmek, şükür nimete teşekkür etmek, sabır zorluk karşısında direnmek, tefekkür ise düşünmektir. Doğru cevap D'dir.
- Seçenek kontrolü:** A) Tevekkül, gerekli çabayı gösterdikten sonra Allah'a güvenmektir. B) Şükür, nimetin değerini bilip teşekkür etmektir. C) Sabır, güçlükler karşısında dayanıklılıktır. E) Tefekkür, derin ve amaçlı düşünmedir.

19. Soru Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • Hz. Muhammed'in Örnekliği ve Sünnet • Doğru Cevap: C

Kur'an'da namaz kılmak ve zekât vermek emredilmiş; Hz. Muhammed ise bu ibadetlerin nasıl uygulanacağını sözleri ve davranışlarıyla göstermiştir. Bu açıklamada Hz. Muhammed'in örnek uygulamalarını ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

Ayrıntılı çözüm

1. Sünnet, Hz. Muhammed'in sözlerini, davranışlarını ve onaylarını ifade eder.
 2. Kur'an'ın genel ilkelerinin nasıl uygulanacağını göstermesi, Peygamber'in açıklayıcı ve örnek olma görevlerinden biridir.
 3. Kıyas ve icma hüküm çıkarma yöntemleri, fıkıh uygulamalı dinî hükümleri inceleyen alan, kelam ise inanç esaslarını ele alan ilimdir. Doğru cevap C'dir.
- Seçenek kontrolü:** A) Kıyas, benzerlikten hareketle hüküm çıkarma yöntemidir. B) İcma, yetkin âlimlerin bir konuda görüş birliğine varmasıdır. D) Kelam inanç esaslarını akli ve nakli delillerle inceler. E) Fıkıh ibadet ve günlük hayata ilişkin hükümleri sistemleştirir.

20. Soru Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • İslam Düşüncesinde Yorumlar • Doğru Cevap: A

İslam düşüncesindeki yorum alanlarıyla ilgili olarak;

I. İnanç esasları ve imanla ilgili meseleleri ele alır.

II. İbadetler ve günlük hayatla ilgili uygulamalı hükümleri inceler.

III. Manevi eğitim, nefis terbiyesi ve ahlaki olgunlaşmayı öne çıkarır.

Bu açıklamaların doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisidir?

Ayrıntılı çözüm

1. İtikadi yorumlar Allah'ın sıfatları, iman esasları ve inançla ilgili meseleleri ele alır; bu nedenle I, itikadi alandır.

2. Fıkhi yorumlar ibadetler, muamelat ve günlük hayattaki uygulamalı hükümlerle ilgilenir; II, fıkhi alandır.

3. Tasavvufi yorumlar manevi eğitim, nefis terbiyesi ve ahlaki olgunlaşmayı öne çıkarır; III, tasavvufi alandır. Doğru cevap A'dır.

Seçenek kontrolü: B) İnanç ve uygulama alanlarının yerleri değiştirilmiştir. C) İtikadi ve tasavvufi alanlar yanlış eşleştirilmiştir. D) Fıkhi ve tasavvufi alanlar yer değiştirmiştir. E) Üç alanın tamamı yanlış sıralanmıştır.